

összefoglalja az utóbbi félévszázad egyház-üldözéseit: 1895-ben a török hatóságok indítottak elkeseredett üldözést az örménykeresztények ellen anélkül, hogy az európai hatalmak egyetlen szóval is tiltakoztak volna. Sokkal kegyetlenebb volt azonban az 1915-ös üldözés, amikor a keresztényeket számkivetésbe hurcolták. Útközben a nyomorúság, az éhség és a betegség rengeteg sok áldozatot szedett közülük. A keresztény lakosság felét egyszerűen kiirtották. Mintegy 600.000 örmény keresztény pusztult el, közülük 30.000 katolikus. 40.000 gyermeket pedig elvettek szüleiktől és erőszakkal az izlamra nevelték. A vértanúk között a papok százai sorakoztak. — 1900-ban, a kínai boxerlázadás idején 45 misszionáriust, 9 nővért és a katolikus hívők ezreit gyilkolták le. A kínai ferences missziók a boldoggáavatási tárgyalásokhoz 2498 vértanút jelentettek be. — 1903-ban Franciaországban 10.049 szerzetesiskolát zártak be, a többit pedig kerülő úton tették lehetetlenné. A következő évben még a magániskolákat is kivették az egyház kezéből. A kegyes alapítványokat elkobozták, a püspököket otthonukból, a papnövendékeket pedig a szemináriumokból üzték el. — A mexikói egyházüldözés még nagyon emlékezetes a számunkra. Első fellángolása 1914-ben volt, majd 1917-ben. A templomon kívül semmiféle istentiszteleti cselekményt nem volt szabad tartani, az egyháztól mindenféle birtokjogot elvettek, a püspököket, a papokat, a szerzeteseket üldözésbe vették s mintegy 2000 katolikus iskolát bezártak. A legkegyetlenebb volt azonban az üldözés 1926-ban. Az egyház kezén lévő magániskolákat is bezárták, az anyagi javakat pedig elrabolták. A liberális sajtó által agyonhallgatott 10 esztendő üldözés alatt 3300 hívőt és 300 papot gyilkoltak le, egyedül vallásuk miatt. — A spanyol kommunista uralom idején Szovjetországból 60 bolsevista zsidót küldöttek kifejezetten egyházüldözés céljából az országba. Munkájukat a következő számok foglalják statisztikába. Elpusztítottak 15.000 templomot, legyilkoltak 13 püspököt, 2703 világi papot és 1398 szerzetest. A megölt hívők száma megközelíti a $\frac{3}{4}$ milliót, akiket főként a katolikus egyesületekből és a Katolikus Akció szervezeteiből szedtek össze. A katolikus Spanyolország gyönyörű példáját állította a hitvallásnak és a vértanuságnak. — A Szovjet Unió első 20 évében 120.000 templom egyik felét lerombolták, a másik felét pedig profán célokra használták. 42.800 túlnyomóan görögkeleti lelkészt vagy agyonlőttek, vagy pedig szenvedésteljes kényszermunka által ítétek halálra. Ugyanezen idő alatt a 810 katolikus pap és 8 püspök közül mindössze 10 maradt szabadlábban. — A cikkíró hozzáteszi, hogy a további egyházüldözésekről ma még csak gyér adatok állnak rendelkezésre. Dachauban pl. 3000 lelkészt tartanak fogva, akik közül 2000 lengyel, 400 birodalmi német, 600 pedig egyéb nemzetiségű. A bezárt kolostorok száma meghaladja a 100-at.

Az őszi Katolikus Nagygyűlés keretében mutatják be meghívottaknak a XII. Pius pápáról, a «Pastor Angelicus»-ról, az «Angyali Pásztorról» szóló gyönyörű filmet. Valóban az Ő angyali tisztasága, jósága, szelidsége sugárzott felénk a vászonról s milyen méltó és hatalmas keretet adott neki a háttérben Róma örök emlékeinek, csodálatos bazilikáinak remek felvétele. Összeszorult szívvel kellett arra gondolnunk, ha még ezeket a legszebb templomokat is összedönti a háború szörnyű viharzele! . . . Megrendítő volt, mint hajolt a Szentatya végtelen gyöngédséggel liliomot tartó kis gyermekek, fiatal házasok, sebesült katonák fölé a kihallgatások során. Megrendítő volt összeszedettsége, fegyelme, áhitata 25 éves püspökségének jubileumi miséjén. De a legmegrendítőbb volt, amikor Róma bombázása után a romok között járt fájdalomtól eltorzult vonásokkal s könnyes szemmel vigasztalta a szerencsétleneket...

S ezt az «Angyali Pásztor» merészeli most egy piszkos rágalomhadjárat meghurcolni s mocsoktalan nevét s tekintélyét beszennyezni s megrendíteni a tájékozatlanok lelkében. «Lenn a mélyben — írja az Uj Nemzedék —, azokon a titkos földalatti eresztékeken, amelyeken az emberi szellem száműzött vakondjai sűrögnek, már szövik, szállítják és csodálatos gyorsasággal terjesztik az új hírt, mely — ha a mai történelem legbecstelenebb rágalma is — alkalmas arra, hogy gyöngéfejú és még gyöngébb idegzetű embereknél zavart okozzon. Ugyanazok a piszkos szájak, amelyek nemrég még azt harsogták, hogy miért nem áll a pápa, mint egyetlen független és pártatlan erkölcsi tekintély, a békemozgalom élére, most mint főbenjáró bűnt, mint árulást egy hatalmi csoporton, terjesztik hazug vádjukat a Vatikán szerepéről a háború új fordulataiban. Nemrég még szívesen vették volna, ha a pápa átkot szór magára a háború fogalmára s ma már sziszegve gyanúsítják, két vatikáni ember utazása mögé bújva, akár értékcsempészéssel, akár saját menekülésének előkészítésével. Az aljas rágalom azonban csak azokra hull vissza, akik terjesztik . . . Tudják meg ezek a nyomorultak, hogy akik ma olyan tiszta és heroikus mult után, mint a pápáé ebben a háborúban, őt bántják, Magyarországot is bántják, de legfőként a tiszta emberiséget!» Hát ezt is meg kellett érnie az «Angyali Pásztor»-nak! Ám az Örök Pásztor szavai igazolódhatnak be rajta, a legkeserűbb, leghősiesebb boldogság súlyos és vakmerő szavai: «Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudván minden rosszat mondanak rátok énértem. Örüljétek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges mennyekben» (Mt. 5, 12).

Egy református lelkipásztor írja «A fehér barát»-nak: «Mély tisztelettel kérném, nb. szerkesztésükben megjelenő lapjuk előfizetői sorába engem is szíveskedjenek felvenni . . . Az augusztusi szám most volt a kezemben s nagy örömmel olvastam annak minden sorát, mely a magyar kultúra és vallásosság áldott eszközeként jelent meg minden gondolkodó és hívő magyar számára». Ha mindnyájan így gondolkoznánk, be könnyen megértenénk egymást . . .